

BEKNOPTE RUSSISCHE GRAMMATIC A

HET ALFABET

Kapitaal	Minuskel	Transl. I	Transl. II	Uitspraak
А	а	a	a	a in wat of water
Б	б	b	b	b in boek
В	в	v	w	w in warm
Г	г	g	g	g in goal
Д	д	d	d	d in doel
Е	е	e	je	je in jennen
Ё	ё	ë	jo	jo in jokken
Ж	ж	ž	zj	g in gelei
З	з	z	z	z in ziek
И	и	i	ie	ie in ziek
Й	й	j	j	j in jas
К	к	k	k	k in kat
Л	л	l	l	l in lang
М	м	m	m	m in matig
Н	н	n	n	n in nooit
О	о	o	o	o in bot of boter
П	п	p	p	p in paling
Р	р	r	r	r in roos
С	с	s	s	s in saai
Т	т	t	t	t in tand
У	у	u	oe	oe in zoet
Ф	ф	f	f	f in fiets
Х	х	x	ch	ch in chaos
Ц	ц	c	ts	ts in fiets
Ч	ч	č	tsj	tsj in Tsjechië
Ш	ш	š	sj	sj in sjokken
Щ	щ	šč	sjtsj	ch y in <u>reach you</u>
Ъ	ъ	"	'	1)
Ы	ы	y	i	2)
Ь	ь	'	j	3)
Э	э	è	è	e in pet
Ю	ю	ju	joe	joe in joekel
Я	я	ja	ja	ja in janboel

---

1. De letter **ъ**, твёрдый знак of ‘hard teken’, heeft geen zelfstandige klankwaarde. Het geeft aan dat de er onmiddellijk aan voorafgaande consonant hard moet worden uitgesproken.
2. De letter **ь**, мягкий знак of ‘zacht teken’, heeft strikt genomen evenmin een zelfstandige klankwaarde. Het geeft aan dat de er onmiddellijk aan voorafgaande consonant zacht moet worden uitgesproken. Voor het Nederlandse oor lijkt het alsof een medeklinker wordt zacht gemaakt door er een nog net hoorbaar uitgesproken *j* op te laten volgen.
3. De letter **ы** staat voor een korte klinker die enigszins het midden houdt tussen de *i* van *pit*, de *ie* van *Piet*, de *e* van *de*, de *ui* van *buit* en de *eu* van *leuk*.

Het voor het Russisch gebruikte Cyrillische alfabet is in oorsprong een Grieks-Byzantijns schrift dat door de toevoeging van enkele nieuwe lettertekens geschikt is gemaakt voor Slavische talen.

Om Russische woorden en vooral namen te kunnen weergeven met Latijnse letters moet men zijn toevlucht nemen tot transcriptie (het weergeven van vreemde klanken met eigen letters) of transliteratie (het weergeven van vreemde letters met eigen letters). In de derde kolom staat een voor internationaal gebruik geschikte transliteratie (ISO R/9). Voor uitsluitend Nederlands gebruik kan de transliteratie in de vierde kolom dienst doen. De Russische naam Хрущев wordt dan Xruščëv respectiefflijk Chroesjtsjow, terwijl Nederlandse kranten in de tijd dat de man aan de macht was een bonte verscheidenheid hanteerde waaronder Khrushchev en Kroesjef misschien niet eens de meest buitenissige zijn.

HOOFDSTUK 1

DECLINATIE VAN DE SUSTANTIVA

§ 1 INLEIDING

Het Russisch kent drie genera: masculinum, femininum en neutrum. Twee numeri: singularis en pluralis. Zes casus: nominativus, genitivus, dativus, accusativus, instrumentalis en locativus. De substantiva hebben een harde of een zachte stam. Kent men de uitgangen horende bij de substantiva met harde stam dan weet men eigenlijk genoeg om ook achter een zachte stam de juiste uitgang te zetten.

§ 2 DECLINATIE VAN DE MASCULINA

SINGULARIS

	tafel	maaier	schuur
N	стол	пáхарь	сарáй
G	столá	пáхаря	сарáя
D	столу́	пáхарю	сарáю
A	стол	пáхаря	сарáй
I	столóм	пáхарем	сарáем
L	столé	пáхаре	сарáе

PLURALIS

N	столы́	пáхари	сарáи
G	столо́в	пáхарей	сарáев
D	столáм	пáхарям	сарáям
A	столы́	пáхарей	сарáи
I	столáми	пáхарями	сарáями
L	столáх	пáхарях	сарáях

§ 3 OPMERKINGEN

De accusativus van masculina (zowel singularis als pluralis) is bij levende wezens gelijk aan de genitivus, bij niet-levende wezens gelijk aan de nominativus.

Na een ontkennend verbum staat het object in de genitivus.

Zachte consonantstammen hebben een genitivus pluralis op -ей, zachte stammen met een diphtong hebben de (oorspronkelijke) uitgang -ев (of in geval van een beklemtoonde uitgang -ěв) behouden.

Na г, к en х wordt ы tot и (zowel in schrift als uitspraak).

Woorden op -ч en -щ worden verbogen als zachte stammen, dat wil zeggen de genitivus pluralis eindigt op -ей, maar wèl geldt de algemene regel dat na -ч en -щ nooit я en ю maar altijd а en у wordt geschreven. En uiteraard geldt: na -ч en -щ nooit ы maar altijd и en nooit ē maar о (in beklemtoonde lettergreep) of е (in onbeklemtoonde lettergreep).

De masculina op -ц gaan zoals стол, met dien verstande dat de genitivus pluralis bij ongeklemtoonde uitgang als -ев, niet -ов wordt geschreven. Dit is een zuivere spellingsregel. Voor de uitspraak maakt het geen verschil.

SINGULARIS

	tong, taal	sleutel	vader
N	язы́к	ключ	оте́ц
G	языка́	ключа́	отца́
D	языку́	ключу́	отцу́
A	язы́к	ключ	отца́
I	языко́м	ключо́м	отцо́м
L	языке́	ключе	отце́

PLURALIS

N	языки́	ключи́	отцы́
G	языко́в	ключе́й	отцо́в (не́мцев)
D	языка́м	ключа́м	отца́м
A	языки́	ключи́	отцо́в
I	языка́ми	ключа́ми	отца́ми
L	языка́х	ключа́х	отца́х

---

§ 4. VLUCHTIGE E EN O

Voorbeelden: лоб voorhoofd, лба; орёл adelaar, орла́; сон slaap, сна; осёл ezel, ослá, посól boodschapper, послá; пёс hond, пса; день dag, дня; отец vader, отцá; купец koorman, купцá; замок slot, замка; огонь vuur, огня́; угол hoek, угла́; уголь kool, угля́ (beide is toegestaan); ветер wind, ветра; вихорь wervelwind, вихря.

Als door het verdwijnen van de e een opeenhoping van consonanten zou plaatsvinden, wordt de e behouden: мертвец líjk, мервецá; кузнёц smid, кузнецá; близнец tweeling, близнецá; жнец maaiër, жнецá.

Vluchtige ě na л wisselt met ль, vluchtige ě na een klinker met й: наём huur, найма́; заём lening, займа́.

De я van заяц haas, wordt opgevat als vluchtige e, vandaar зайца́, зайцу enz.

Een vluchtige e hebben ook воробей spèrling, соловей nachtegaal, ручей beek, муравей mier.

§ 5. ONREGELMATIGHEDEN

1. Frequent is een genitivus partitivus op -у naast de genitivus op -а: чай thee, чаю; сахар suiker, сахару; табак tabak, табаку́; клей lijm, клею. дайте мне чаю geef mij thee, maar цвет чая de kleur van thee; много народу veel volk. Enkele frequente uitdrukkingen: с верху van boven, с низу van onderen, без толку zinloos, терять из биду uit het oog verliezen.

2. Naast de locativus op -е heeft een aantal, meest eenlettergrepige masculina na de praeposities в en на een locativus op -у of -ю. Voorbeelden: в лесу́ in het bos, в бою́ in de strijd, на краю́ aan de rand, на льду op het ijs, на мосту́ op de brug, в снегу́ in de sneeuw, в саду́ in de tuin, в раю́ in het paradijs, на берегу́ aan de oever.

3. Veel masculina hebben een nominativus pluralis op -а of -я. Voorbeelden: рукав mouw, рукава́; берег oever, берега́; глаз oog, глаза́; полог bedgordijn, полога́; рог hoorn, рога́. In al deze gevallen lijkt het om een oude dualisuitgang te gaan. We zien het verschijnsel echter ook bij город stad, города́; лес bos, леса́; голос stem, голоса́; снег sneeuw, снега́; дом huis, дома́; остров eiland, острова́; кучер koetsier, кучера́; доктор doctorа́ профессор professorа́, soms

---

heeft een meervoud op een andere betekenis dan een meervoud op
хлеб хлѣбы хлѣба́ цвет цветы́ цветá

4. Sommige masculina hebben een pluralis op -ья брат broer, бра́тья; ка́мень steen, каме́нья; стул stoel, сту́лья; сук tak, су́чья; уго́ль kool, уго́лья; зуб tand, зу́бы tanden van mens of dier, зу́бья tanden van een zaag o.i.d.; лист blad (van boom of papier), листы́ bladen (papier), ли́стья bladeren (boom); друг vriend, друзы́; князь vorst, князья́; муж man (echtgenoot), мужья́; сын zoon, сыновья́.

5. Sommige masculina hebben een nom. plur. op -и terwijl we -ы zouden verwachten: сосѣд buurman, сосѣди; чѣрт duivel, чѣрти. Deze substantiva hebben een gen. plur. op -ей.

6. De meeste substantiva op -ин hebben een nom. plur. op -е, sommige op -ы, weer andere op -а: Англича́нин Engelsman, Англича́не; христиани́н christen, христиа́не; гражда́нин burger, гражда́не; тата́рин Tataar, тата́ры; господи́н heer, mijnheer, господá.

7. Enkele substantiva hebben een genit. plur. schijnbaar zonder uitgang: во́лос haar, во́лос; раз keer, maal, раз; солда́т soldaat, солда́т; глаз oog, глаз.

Ook woorden op -ин hebben in de gen. plur. geen uitgang: Англича́н, гражда́н, господа́, хозяев. Deze gen. plur. vindt men ook na getallen: сажен, человек

HOOFDSTUK VI

DE CONJUGATIE VAN HET VERBUM

§ 58. OVERZICHT EN INDELING

Het Russische verbum heeft strikt genomen alleen voor het activum eigen vormen. Voor het passivum wordt, afgezien van twee participia, een omschrijving gebruikt. Er zijn twee tempora: praesens en praeteritum. Voor het futurum worden de praesensvormen gebruikt of een omschrijvende vorm. Er is een imperativus singularis en pluralis. Een conditionele modus wordt door omschrijving uitgedrukt. Als verbaalnomina kent het Russisch twee participia praesentis actief en passief en twee participia praeteriti actief en passief alsmede een infinitivus. De infinitivus heeft als uitgang altijd -тъ. Deze uitgang kan

---